

> Retouradres Postbus 20201 2500 EE Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Directie Financiële Markten

Korte Voorhout 7
2511 CW Den Haag
Postbus 20201
2500 EE Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Ons kenmerk

FM/2011/9146 M

Uw brief (kenmerk)

2011Z11487

Datum 22 juni 2011

Betreft Kamervragen aangaande exposures van Nederlandse banken,
verzekeraars en pensioenfondsen op Griekse staatsobligaties

Geachte voorzitter,

In antwoord op de Kamervragen aangaande exposures van Nederlandse banken,
verzekeraars en pensioenfondsen op Griekse staatsobligaties, die mij zijn
toegezonden per brief van 31 mei 2011 onder nummer 2011Z11487, deel ik u
mede dat de vragen worden beantwoord als aangegeven in de bijlage.

Hoogachtend,

De minister van Financiën,

mr. drs. J.C. de Jager

Bijlage 1: Kamervragen met nr. 2011Z11487

Vragen van het lid **Irrgang** (SP) aan de minister van Financiën over *de exposure van Nederlandse banken, verzekeraars en pensioenfondsen op Griekse staatsobligaties* (ingezonden 31 mei 2011).

Vraag 1

Kunt u de meest recente cijfers aangeven over de exposure van Nederlandse banken, verzekeraars en pensioenfondsen op Griekse staatsobligaties uitgesplitst naar categorie?

Vraag 2

Kunt u aangeven wat in de genoemde categorieën de netto exposure van Nederlandse instellingen op Griekse Credit Default Swaps (CDS) is?

Vraag 3

Is de indruk juist dat een Griekse default bij een haircut van 50% bij Nederlandse banken of verzekeraars geen kapitaalinjecties noodzaakt? Is dit ook bij een haircut van 70% het geval?

Vraag 4

Kunt u het meest recente cijfer noemen van het nominale bedrag aan Griekse staatobligaties dat door de Europese Centrale Bank (ECB) is opgekocht?

Vraag 5

Kunt u het bedrag noemen dat door de ECB betaald is hiervoor dan wel de gemiddelde prijs (eurocenten op euro schuld)?

Vraag 6

Kunt u het breakeven percentage noemen van de haircut waarop de ECB verlies maakt, ervan uitgaande dat na een schuldsanering Griekenland in de ogen van de financiële markten weer solvabel is?

Vraag 7

In welke orde van grootte ligt een eventueel verlies dat het Europees Stelsel van Centrale Banken (ESCB) zelf kan nemen via de winst- en verliesrekeningen bij een Griekse default zonder dat kapitaalinjecties van de lidstaten noodzakelijk zijn?

Vraag 8

Kunt u meest recente bedrag noemen van het totaal bij de ECB in onderpand gegeven Griekse staatsobligaties?

Vraag 9

Kunt u aangeven hoeveel liquiditeit als percentage van de nominale waarde in ruil voor dit onderpand gemiddeld genomen is gegeven?

Vraag 10

Kunt u aangeven hoeveel van het totale bedrag aan Griekse obligaties in onderpand door Griekse banken in onderpand is gegeven?

Vraag 11

Kunt u aangeven of het waar is dat een aantal gezonde Europees banken Griekse staatsobligaties in onderpand heeft gegeven bij de ECB teneinde «geld te maken» met illiquide of laaggeprijsde activa? Indien dit juist is, wat vindt u van deze praktijk?

Vraag 12

Kunt u aangeven in hoeverre de stelling waar is dat een Griekse default bij Europese banken nauwelijks tot problemen zou leiden?

Vraag 13

Wat vindt u van de opmerkingen van de heer Willem Buijer dat Griekenland failliet is en de ECB doet aan «paniekzaaijerij» over de onafwendbare schuldsanering?¹

---

¹ Zie <http://www.fd.nl/artikel/22290590/ecb-schuldig-paniekzaaijerij>.

Antwoord op de Kamervragen met nr. 2011Z11487

In mijn brief van 13 juni jl. (BFB2011-1256 M) en tijdens het Kamerdebat over Griekenland op 14 juni zijn deze vragen reeds voor een belangrijk deel aan de orde geweest. Niet alle vragen kunnen echter volledig worden beantwoord in verband met toezichtvertrouwelijkheid en de monetaire geheimhouding waar DNB aan gebonden is.

De Nederlandse banken hebben eind 2010 een totale exposure op Griekenland van €3,7 mrd.² Het betreft hier exposure op zowel de Griekse staat en lokale overheden, als Griekse banken en de Griekse private sector. Merk daarbij tevens op dat sinds eind 2010 de banken hun exposure verder lijken te hebben afgebouwd. De exacte en gedetailleerde exposure van Nederlandse verzekeraars en pensioenfondsen op Griekenland is toezichtvertrouwelijk; het gaat hier grofweg om een gezamenlijke exposure van enkele miljarden.

In verband met serieuze besmettingsrisico's is het echter belangrijk de exposures van Nederlandse banken, verzekeraars en pensioenfondsen op de overige perifere landen hier naast de zetten. De Nederlandse banken hebben €12,5 mrd exposure op Ierland, €4,9 mrd op Portugal, €57,6 mrd op Spanje en €33,9 mrd op Italië.³ De exacte en gedetailleerde exposure van Nederlandse verzekeraars en pensioenfondsen op de overige perifere landen is net als hun exposure op Griekenland toezichtvertrouwelijk; het gaat hier grofweg om een gezamenlijke exposure van enkele tientallen miljarden.

Over de totale omvang van de CDS markt en de netto Nederlandse exposures worden door DNB geen cijfers bijgehouden. Wanneer de Europese EMIR-verordening aangaande derivaten en hun clearing in werking treedt, vooralsnog voorzien op 1 januari 2013, zullen alle tegenpartijen die handelen in derivatencontracten, dus ook CDS-contracten, onderworpen worden aan een rapportageplicht. In concreto zal relevante data aan zogenaamde 'trade repositories' moeten worden gerapporteerd. Nationale toezichthouders zullen daarbij toegang krijgen tot de voor hen relevante data.

De ECB rapporteert wekelijks over de omvang van de totale portefeuille opgekochte staatsobligaties onder het zogenaamde SMP-programma (Securities Market Programme).⁴ Op 10 juni jl. rapporteerde de ECB een omvang van €74,9 mrd. Het is niet publiek bekend welke obligaties de ECB heeft opgekocht en tegen welke prijs dat is gebeurd. Ik kan u dus geen informatie geven over de gemiddelde prijs waartegen deze obligaties zijn gekocht.

De nationale centrale banken rapporteren maandelijks, met een maand vertraging, de omvang van de door de ECB verstrekte financiering/liquiditeit tegen onderpand aan banken in de desbetreffende lidstaat (de zogenaamde open markt transacties). Op basis hiervan blijkt dat de ECB in april €86,9 mrd financiering aan de Griekse banken heeft verschaft.⁵ Welk onderpand door welke banken wordt aangedragen voor liquiditeit is onbekend; dit geldt zowel voor het onderpand dat de Griekse banken aandragen als voor dat van de 'gezonde Europese banken' waaraan in de Kamervragen wordt gerefereerd. Wel is economisch gezien duidelijk dat het onderpand dat door de Griekse banken wordt aangedragen voor een significant deel Griekse staatsobligaties zullen zijn. De Griekse banken bezitten volgens statistiek van de Griekse centrale bank €53 mrd aan Grieks staatspapier (naast €21,6 mrd aan kredietverstrekking aan de overheid) per april 2011. Als ze dat niet meer zouden kunnen belenen bij de ECB zouden ze een acuut liquiditeitsprobleem hebben en failliet kunnen gaan. Een herstructurering van de Griekse staat zou daarmee grote gevolgen hebben voor de Griekse banken en – als gevolg daarvan – kunnen leiden tot verliezen op exposures op de Griekse banken en de private sector.

Een wanordelijke Griekse *default*, zoals beschreven in de brief van 13 juni jl. (BFB2011-1256 M), zal verder tot omvangrijke verliezen voor de ECB leiden en in het verlengde daarvan voor

² Zie tabel 5.9 "Geconsolideerde activa van binnenlandse kredietinstellingen: uitzettingen op basis van de uiteindelijke debiteur" tabblad "Uiteindelijke debiteur" op de website van DNB:

<http://www.statistics.dnb.nl/index.cgi?lang=nl&todo=BankbedrTz>. Het betreft hier een tabel die mede op verzoek van de Bank voor Internationale Betalingen (BIS) wordt opgesteld.

³ Merk nog op dat begin juli de resultaten van de nieuwe ronde, door EBA gecoördineerde stresstesten wordt verwacht. In deze stresstesten zullen de actuele exposures van Europese banken op Europese overheden worden gerapporteerd.

⁴ De wekelijkse update kan gevonden worden op:

<http://www.ecb.int/press/pr/wfs/2011/html/fs110614.en.html>.

⁵ Zie http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/financialstat201104_en.pdf.

Nederland, via de winstafdracht van DNB. DNB heeft deze verliezen voor Nederland in een dergelijk scenario geschat op circa 4 miljard euro. De ingrijpende indirecte gevolgen die een dergelijke default zou kunnen hebben voor de Europese economieën wordt omschreven in diezelfde kamerbrief.